

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสวงหาและการใช้สารนิเทศทางอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านวัตถุประสงค์ในการแสวงหา เนื้อหาสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ รูปแบบของสารนิเทศ ความถี่ และปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ ตลอดจนการใช้สารนิเทศทางอาชีพที่ได้รับจากการแสวงหา

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การทดสอบเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยศึกษากับนักศึกษาระบบปกติจำนวน 10 คณะ

การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในระบบปกติมีจำนวน 10 คณะ รวมทั้งสิ้น 1,007 คน จำแนกนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มสาขาวิชาใหญ่ คือ กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มี 4 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มี 6 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด จากทุกคณะและทุกสาขาวิชาที่มีนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 302 คน และได้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะ/สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	294	88
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	109	33
การพัฒนาชุมชน	(9)	(3)
ประวัติศาสตร์	(34)	(10)
ภาษาไทย	(29)	(9)
ภาษาอังกฤษ	(37)	(11)
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์	64	19
สถาปัตยกรรม	(23)	(7)
สถาปัตยกรรมเมืองและชุมชน	(18)	(5)
นฤมิตศิลป์	(23)	(7)
คณะศิลปกรรมศาสตร์	82	24
ดุริยางคศิลป์	(31)	(9)
ทัศนศิลป์	(27)	(8)
ศิลปการแสดง	(24)	(7)
คณะศึกษาศาสตร์	39	12
การประถมศึกษา	(39)	(12)
กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	713	214
คณะวิทยาศาสตร์	275	83
คณิตศาสตร์	(35)	(11)
เคมี	(83)	(25)
ชีววิทยา	(76)	(23)
ฟิสิกส์	(28)	(8)
ฟิสิกส์ประยุกต์	(16)	(5)
สถิติ	(37)	(11)
คณะเทคโนโลยี	174	52
การผลิตพืช	(31)	(9)
การผลิตสัตว์	(31)	(9)
การอาหารและโภชนาการ	(41)	(12)
ชีวภาพ	(35)	(11)
สิ่งแวดล้อม	(36)	(11)
คณะพยาบาลศาสตร์	30	9

คณะ/สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะเภสัชศาสตร์	51	15
เภสัชศาสตร์	(51)	(15)
คณะวิทยาการสารสนเทศ	136	41
การสื่อสารมวลชน	(34)	(10)
ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	(25)	(8)
วิทยาการคอมพิวเตอร์	(44)	(13)
สารสนเทศศาสตร์	(33)	(10)
คณะวิศวกรรมศาสตร์	47	14
วิศวกรรมเครื่องกล	(21)	(6)
วิศวกรรมโยธา	(26)	(8)
รวม	1,007	302

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการแสวงหาและการใช้สารสนเทศทางอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก) ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบเติมข้อความลงในช่องว่างและเลือกคำตอบ ประกอบด้วย คำถามในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คณะที่สังกัด สาขาวิชา เพศ การวางแผนชีวิตหลังสำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่ต้องการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 การแสวงหาสารสนเทศทางอาชีพ ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ในการแสวงหา

- เพื่อติดตามข่าวสารทางอาชีพ
- เพื่อวางแผนประกอบอาชีพ
- เพื่อเตรียมตัวก่อนประกอบอาชีพ
- เพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่รับบุคคลเข้าทำงานและตำแหน่งงานว่าง
- เพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
- เพื่อทราบทิศทางและการเปลี่ยนแปลงของตลาดงาน
- เพื่อได้ข้อมูลในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในแหล่งงาน

ประเภทต่าง ๆ

2. เนื้อหาสารนิเทศทางอาชีพ

- การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
- ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
- คุณสมบัติในการประกอบอาชีพ
- การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของการประกอบอาชีพ
- ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ
- แนวโน้มของตลาดงาน
- การสมัครงานและการเข้าสู่อาชีพ

3. แหล่งสารนิเทศ

- ประเภทของแหล่งสารนิเทศ
- วิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่ง
- เกณฑ์ในการเลือกแหล่งสารนิเทศ

4. รูปแบบของสารนิเทศ

- สื่อตีพิมพ์
- สื่อไม่ตีพิมพ์
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์

5. ความถี่

- ทุกวัน
- 2-3 วันต่อสัปดาห์
- 4-5 วันต่อสัปดาห์
- ไม่แน่นอน

6. ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

- ปัญหาด้านเนื้อหา
- ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศ
- ปัญหาด้านรูปแบบของสารนิเทศ
- ปัญหาด้านผู้แสวงหาสารนิเทศ

คำถามในตอนนี้เป็นแบบเลือกคำตอบและแบบมาตราประเมินค่าซึ่งได้

กำหนดเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ระดับปัญหามากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับปัญหามาก
3	หมายถึง	ระดับปัญหาปานกลาง

2	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อย
1	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การใช้สารนิเทศทางอาชีพที่ได้รับจากการแสวงหาสารนิเทศ เป็นคำถามแบบให้เลือกคำตอบ ประกอบด้วยผลจากการแสวงหาสารนิเทศ การนำสารนิเทศไปใช้ประโยชน์ รูปแบบของสารนิเทศ ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา การตรวจสอบสารนิเทศ และความมั่นใจในการใช้สารนิเทศ

การทดสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 15 คน และกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 15 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน เมื่อวันที่ 11-17 มกราคม 2548 โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเอง

จากการทดสอบแบบสอบถามพบว่ามีข้อบกพร่องเกี่ยวกับแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

ตอนที่ 2 ปรับปรุงและเพิ่มข้อความในส่วนของคำชี้แจง ดังนี้

คำชี้แจง เพิ่มเติมข้อความให้มีการเลือกตอบ ข้อ 5 และ ข้อ 18 ที่เลือกได้เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 3 ปรับปรุงและเพิ่มข้อความในส่วนของคำสั่ง ดังนี้

ข้อ 22 ปรับปรุงข้อความคำสั่งใหม่จาก ท่านใช้สารนิเทศทางอาชีพที่แสวงหาได้จากสารนิเทศรูปแบบใดมากที่สุด เป็น ท่านใช้ประโยชน์จากสารนิเทศทางอาชีพที่แสวงหาได้ในรูปแบบใด และกำหนดการเลือกตอบจากตอบได้เพียง 1 ข้อ เป็น ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วแจกด้วยตนเอง ให้กับนักศึกษาและเก็บคืนแบบสอบถามจำนวน 302 ชุด โดยเริ่มแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม 2548 กำหนดวันเก็บแบบสอบถามคืนภายในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2548 เมื่อครบกำหนดได้เก็บแบบสอบถามคืนกลับมาครั้งแรก วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 180 ชุด คิดเป็นร้อยละ

59.60 ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้โทรศัพท์ไปทวงถามและได้เก็บแบบสอบถามคืนกลับมาครั้งที่ 2 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 เพิ่มอีก 63 ชุด รวมกับครั้งแรกเป็น 243 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.46 จากนั้นผู้วิจัยจึงได้โทรศัพท์ไปทวงถามเป็นครั้งที่ 3 และได้เก็บแบบสอบถามวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2548 เพิ่มอีก 19 ชุด รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 262 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.75 ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 4 สัปดาห์

เมื่อนำแบบสอบถามมาตรวจสอบแล้วพบว่า เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 4 ชุด เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบเพียง 1-2 หน้า จากแบบสอบถามที่มีจำนวนทั้งหมด 12 หน้า จึงเหลือแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้ประมวลผลได้ 258 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.43 ของแบบสอบถามทั้งหมด

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามรวม 258 คน จำแนกเป็น นักศึกษากลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 78 คน และนักศึกษากลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 180 คน นักศึกษากลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาจาก 4 คณะ 11 สาขาวิชา นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด 11 คน เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา รองลงมาจำนวน 10 คน เท่ากัน เป็นนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวนน้อยที่สุด 2 คน เป็นนักศึกษสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนนักศึกษากลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จาก 6 คณะ 17 สาขาวิชา นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดและรองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 21 คน และ 20 คน เป็นนักศึกษสาขาวิชาเคมี และ นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ และจำนวนน้อยที่สุด 3 คน เท่ากัน คือ นักศึกษสาขาวิชาฟิสิกส์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล (การผลิต) คณะวิศวกรรมศาสตร์ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แจกแบบสอบถามและได้รับคืน

คณะ / สาขาวิชา	จำนวน แบบสอบถาม ที่แจก	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	จำนวน แบบสอบถาม ที่นำมาวิเคราะห์
กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	88	80	78
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	<u>33</u>	<u>32</u>	<u>31</u>
การพัฒนาชุมชน	(3)	(3)	(2)
ประวัติศาสตร์	(10)	(10)	(10)
ภาษาไทย	(9)	(9)	(9)
ภาษาอังกฤษ	(11)	(10)	(10)
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์	<u>19</u>	<u>18</u>	<u>18</u>
สถาปัตยกรรม	(7)	(7)	(7)
สถาปัตยกรรมเมืองและชุมชน	(5)	(4)	(4)
นฤมิตศิลป์	(7)	(7)	(7)
คณะศิลปกรรมศาสตร์	<u>24</u>	<u>19</u>	<u>18</u>
ดุริยางคศิลป์	(9)	(6)	(5)
ทัศนศิลป์	(8)	(8)	(8)
ศิลปะการแสดง	(7)	(5)	(5)
คณะศึกษาศาสตร์	<u>12</u>	<u>11</u>	<u>11</u>
การประถมศึกษา	(12)	(11)	(11)
กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	214	182	180
คณะวิทยาศาสตร์	<u>83</u>	<u>69</u>	<u>69</u>
คณิตศาสตร์	(11)	(10)	(10)
เคมี	(25)	(21)	(21)
ชีววิทยา	(23)	(20)	(20)
ฟิสิกส์	(8)	(8)	(8)
ฟิสิกส์ประยุกต์	(5)	(3)	(3)
สถิติ	(11)	(7)	(7)
คณะเทคโนโลยี	<u>52</u>	<u>40</u>	<u>40</u>
การผลิตพืช	(9)	(5)	(5)
การผลิตสัตว์	(9)	(6)	(6)
การอาหารและโภชนาการ	(12)	(12)	(12)
ชีวภาพ	(11)	(9)	(9)

คณะ / สาขาวิชา	จำนวน แบบสอบถาม ที่แจก	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	จำนวน ที่นำมาวิเคราะห์
คณะเทคโนโลยี (ต่อ)			
สิ่งแวดล้อม	(11)	(8)	(8)
คณะพยาบาลศาสตร์	9	8	8
คณะเภสัชศาสตร์	15	13	13
คณะวิทยาการสารสนเทศ	41	39	39
สื่อสารมวลชน	(10)	(8)	(8)
ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	(8)	(8)	(8)
วิทยาการคอมพิวเตอร์	(13)	(13)	(13)
สารสนเทศศาสตร์	(10)	(10)	(10)
คณะวิศวกรรมศาสตร์	14	11	11
วิศวกรรมเครื่องกล (การผลิต)	(6)	(3)	(3)
วิศวกรรมโยธา (วิศวกรรมชนบท)	(8)	(8)	(8)
รวม	302	262	258

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทั้งหมดจำนวน 258 ชุด มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS for Windows) โดยใช้วิธีทางสถิติดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคณะที่สังกัด สาขาวิชา เพศ การวางแผนชีวิตหลังสำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่ต้องการประกอบอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ในการแสวงหาเนื้อหาสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ รูปแบบของสารนิเทศ และความถี่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ในส่วนของปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด (มส)
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก (ม)
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง (ป)
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อย (น)
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (นส)

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลการใช้สารสนเทศทางอาชีพที่ได้รับจากการแสวงหาสารสนเทศ ประกอบด้วย ผลจากการแสวงหาสารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ ประโยชน์ รูปแบบของสารสนเทศ ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา การตรวจสอบสารสนเทศ และความมั่นใจในการใช้สารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้ห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการจัดเตรียมสารสนเทศและบริการสารสนเทศทางอาชีพที่เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดกลุ่มคำตอบเป็นด้านต่าง ๆ พร้อมกับระบุความถี่ของคำตอบ

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าทางสถิติ และสรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 โดยจำแนกนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม สาขาวิชาใหญ่ คือ กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสรุปและอภิปรายผลพร้อมทั้งข้อเสนอแนะในบทที่ 5

